EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 24.5.2023
COM(2023) 603 final

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Tjeckiens nationella reformprogram 2023 med avgivande av rådets yttrande om Tjeckiens konvergensprogram 2023

{SWD(2023) 603 final}

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Tjeckiens nationella reformprogram 2023 med avgivande av rådets yttrande om Tjeckiens konvergensprogram 2023

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken[1], särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser[2], särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241[3], genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten för återhämtning och resiliens ger ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av EU. I enlighet med europeiska planeringsterminens prioriteringar bidrar den till den ekonomiska och sociala återhämtningen och till genomförandet av hållbara reformer och investeringar, i synnerhet för att främja den gröna och den digitala omställningen och göra medlemsstaternas ekonomier mer resilienta. Den bidrar också till att stärka de offentliga finanserna och stimulera tillväxt och sysselsättning på medellång och lång sikt, förbättra den territoriella sammanhållningen inom EU och stödja det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Det högsta ekonomiska bidraget per medlemsstat inom ramen för faciliteten för

[1] EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

återhämtning och resiliens uppdaterades den 30 juni 2022, i enlighet med artikel 11.2 i förordning (EU) 2021/241.

(2) Den 22 november 2022 antog kommissionen 2023 års årliga översikt över hållbar tillväxt[4], vilket utgjorde starten på 2023 års europeiska planeringstermin. Den 23 mars 2023 godkände Europeiska rådet prioriteringarna i översikten kring de fyra principerna för konkurrenskraftig hållbarhet. Den 22 november 2022 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011 även 2023 års rapport om förvarningsmekanismen, enligt vilken Tjeckien var en av de medlemsstater som kunde påverkas eller riskerade att påverkas av obalanser och skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet, som rådet antog den 16 maj 2023, liksom förslaget till 2023 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som rådet antog den 13 mars 2023.

(3) EU:s ekonomier uppvisar visserligen en anmärkningsvärd resiliens, men den geopolitiska situationen har fortfarande en negativ påverkan. EU står fullt solidariskt med Ukraina och därmed är EU:s ekonomiska och sociala agenda inriktad på att på kort sikt minska de negativa effekterna av energichocker, både för utsatta hushåll och företag, och på att på medellång sikt fortsätta satsningarna på den gröna och den digitala omställningen, stödja en hållbar tillväxt för alla, skydda makroekonomisk stabilitet och öka resiliensen. Den är också starkt inriktad på att öka EU:s konkurrenskraft och produktivitet.

(4) Den 1 februari 2023 lade kommissionen fram meddelandet *En industriplan i den gröna given för nettonollåldern*[5] för att öka konkurrenskraften för EU:s nettonollindustri och stödja en snabb omställning till klimatneutralitet. Planen kompletterar de pågående insatserna inom ramen för den europeiska gröna given och REPowerEU. Målsättningen är att skapa bättre förutsättningar för att utöka EU:s tillverkningskapacitet vad gäller den nettonollteknik och de nettonollprodukter som behövs för att EU:s ambitiösa klimatmål ska uppnås, och även att säkerställa tillgång till relevanta kritiska råvaror, bland annat genom att diversifiera anskaffningen, exploatera geologiska resurser på lämpligt sätt i medlemsstaterna och maximera återvinningen av råvaror. Planen bygger på följande fyra pelare: ett förutsebart och förenklat regelverk, snabbare tillgång till finansiering, ökad kompetens och öppen handel för resilienta leveranskedjor. Den 16 mars 2023 lade kommissionen också fram meddelandet *EU:s konkurrenskraft på lång sikt, efter 2030*[6], som är uppbyggt kring nio ömsesidigt förstärkande faktorer med målet att arbeta för ett tillväxtfrämjande regelverk. I meddelandet fastställs politiska prioriteringar i syfte att aktivt säkerställa strukturella förbättringar, välfokuserade investeringar och regleringsåtgärder för EU:s och dess medlemsstaters konkurrenskraft på lång sikt. Rekommendationerna nedan bidrar till att hantera dessa prioriteringar.

(5) Europeiska planeringsterminen 2023 fortsätter att utvecklas i takt med genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Ett fullständigt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanerna är fortfarande viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat,

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

eftersom planerna behandlar alla eller en betydande del av de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats på senare år. De landsspecifika rekommendationerna från 2019, 2020 och 2022 är dessutom lika relevanta för återhämtnings- och resiliensplaner som granskats, uppdaterats eller ändrats i enlighet med artiklarna 14, 18 och 21 i förordning (EU) 2021/241.

(6) REPowerEU-förordningen[7] antogs den 27 februari 2023 och målet är att snabbt fasa ut EU:s beroende av import av ryska fossila bränslen. Detta kommer att bidra till energitrygghet och diversifiering av EU:s energiförsörjning, samtidigt som användningen av förnybar energi, energilagringskapaciteten och energieffektiviteten ökar. Med förordningen får medlemsstaterna möjlighet att lägga till ett nytt REPowerEU-kapitel i sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner för att på så sätt finansiera viktiga reformer och investeringar som ska bidra till att målen för REPowerEU uppnås. Dessa kommer också att bidra till att öka konkurrenskraften för EU:s nettonollindustri enligt vad som anges i industriplanen i den gröna given för nettonollåldern, och till att hantera de energirelaterade landsspecifika rekommendationer som utfärdats till medlemsstaterna 2022 och, i förekommande fall, 2023. Med REPowerEU-förordningen införs en ny kategori icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd som görs tillgängligt för medlemsstaterna för att de ska kunna finansiera nya energirelaterade reformer och investeringar inom ramen för sina återhämtnings- och resiliensplaner.

(7) Den 8 mars 2023 antog kommissionen ett meddelande med finanspolitisk vägledning för 2024. Det syftar till att stödja utarbetandet av medlemsstaternas stabilitets- och konvergensprogram och därigenom stärka samordningen av politiken[8]. Kommissionen erinrade om att stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul kommer att avaktiveras i slutet av 2023, och efterlyste en finanspolitik under 2023–2024 som säkerställer en hållbar skuldsättning på medellång sikt och ökar den potentiella tillväxten på ett hållbart sätt. Medlemsstaterna uppmanades att i sina stabilitets- och konvergensprogram för 2023 ange hur deras finanspolitiska planer kommer att säkerställa att referensvärdet för underskottet på 3 % av BNP respekteras liksom en realistisk och kontinuerlig skuldminskning, eller att skulden ligger kvar på försiktiga nivåer på medellång sikt. Kommissionen uppmanade medlemsstaterna att fasa ut de nationella finanspolitiska åtgärder som införts för att skydda hushåll och företag mot energiprischocker, med början med de minst riktade åtgärderna. Kommissionen angav att om stödåtgärderna skulle behöva förlängas på grund av ett förnyat pristryck på energi bör medlemsstaterna, i högre grad än vad som gjorts tidigare, rikta sådana åtgärder till utsatta hushåll och företag. Kommissionen föreslog att de finanspolitiska rekommendationerna skulle kvantifieras och differentieras och formuleras utifrån primära nettoutgifter så som föreslagits i dess meddelande om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning[9]. Alla medlemsstater rekommenderades att fortsätta att skydda nationellt finansierade investeringar och säkerställa att faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel används på ett ändamålsenligt sätt, särskilt mot bakgrund av målen för den gröna och den digitala omställningen och resiliensen. Kommissionen angav att den kommer att föreslå rådet att inleda

[7] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtning och resiliens och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG (EUT L 63, 28.2.2023, s. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

[9] COM(2022) 583 final.

underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott under våren 2024 på grundval av utfallet för 2023, i enlighet med gällande lagstiftning.

(8) Den 26 april 2023 presenterade kommissionen lagstiftningsförslag för en omfattande reform av EU:s regler om ekonomisk styrning. Huvudsyftet med förslagen är att säkerställa en mer hållbar offentlig skuldsättning och att främja en hållbar och inkluderande tillväxt genom reformer och investeringar. Förslagen innebär att medlemsländerna får mer kontroll över utformningen av sina medelsiktiga planer samtidigt som en striktare ordning för efterlevnadskontrollen införs för att se till att medlemsländerna verkligen fullgör de åtaganden som de gjort i sina medelsiktiga finans- och strukturpolitiska planer. Syftet är att slutföra lagstiftningsarbetet 2023.

(9) Den 1 juni 2021 lämnade Tjeckien in sin nationella återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen har med stöd av artikel 19 i förordning (EU) 2021/241 bedömt återhämtnings- och resiliensplanens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V till den förordningen. Den 8 september 2021 antog rådet sitt beslut om godkännande av bedömningen av Tjeckiens återhämtnings- och resiliensplan[10]. Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen fattar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 i förordning (EU) 2021/241 om att Tjeckien på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som angetts i rådets genomförandebeslut. För att delmålen och målen ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt får delmål och mål som tidigare uppnåtts inte ha upphävts.

(10) Den 13 april 2023 lämnade Tjeckien in sitt nationella reformprogram för 2023 och den 28 april 2023 sitt konvergensprogram för samma år, i enlighet med artikel 8.1 i förordning (EG) nr 1466/97. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes kopplingar ska kunna beaktas. I enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241 ska Tjeckiens halvårsvisa rapporter om framstegen avseende målen i återhämtnings- och resiliensplanen också återspeglas i 2023 års nationella reformprogram.

(11) Den 24 maj 2023 offentliggjorde kommissionen 2023 års landsrapport för Tjeckien[11]. Den innehöll en bedömning av hur väl Tjeckien hade lyckats med de relevanta landsspecifika rekommendationer som rådet antog mellan 2019 och 2022, och en utvärdering av landets genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen. Utifrån denna analys konstaterades i landsrapporten brister i fråga om de utmaningar som inte eller endast delvis hade åtgärdats genom återhämtnings- och resiliensplanen, och även nya och framväxande utmaningar. I landsrapporten bedömdes också Tjeckiens framsteg avseende genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och med att uppnå EU:s överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning, liksom framstegen med att nå FN:s mål för hållbar utveckling.

(12) Kommissionen har genomfört en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011 för Tjeckien och resultatet offentliggjordes den 24 maj 2023[12]. Kommissionen drog slutsatsen att Tjeckien inte har några makroekonomiska obalanser. Framför allt har landet sårbarheter i fråga om priskonkurrens och huspriser,

---

10 Rådets genomförandebeslut av den 8 september 2021 om godkännande av bedömningen av Tjeckiens återhämtnings- och resiliensplan (ST 11047/21, ST 11047/21 ADD 1, ST 11047/21 COR 1).

11 SWD(2023) 603 final.

12 SWD(2023) 628 final.

men dessa förefaller vara begränsade framöver, eftersom hushållens skuldsättning är begränsad och inflationen förväntas minska betydligt snabbare än EU-genomsnittet. Ekonomin har påverkats kraftigt av energiprischocken med snabbt stigande inflation. Den expansiva finanspolitiken sedan pandemin har även bidragit till att inflationen tagit fart. Medan det sammantagna pristrycket förblir högt, beräknas kostnadskonkurrenskraften delvis återhämta sig framöver på grund av sjunkande energipriser, utan att det föreligger några omedelbara hållbarhetsproblem utifrån. Inflationen förväntas sjunka betydligt snabbare än EU-genomsnittet. Om inflationen emellertid håller i sig kan detta medföra vissa risker för Tjeckiens konkurrenskraft. Försämringen av bytesbalansen under senare tid motiverar en noggrann övervakning. De senaste åren har efterfrågan på bostäder ökat kraftigt, till följd av låga räntor, stora inkomstökningar och lättade makrotillsynsåtgärder, och utbudet av bostäder har inte kunnat hålla jämna steg. Huspriserna ökade kraftigare under pandemin, men började dämpas i mitten av 2022 på grund av högre räntor och strängare lånevillkor. Risken för en betydande korrigering av huspriserna verkar emellertid vara låg, hushållens skuldsättning är begränsad och banksektorn är sund. På medellång sikt skulle ett fortsatt begränsat utbud emellertid kunna fortsätta att driva upp priserna. Det krävs fortsatta ansträngningar för att hålla tillbaka inflationen. För att snabbt kunna få ner inflationen krävs det en kraftig minskning av efterfrågan, vilket i sin tur kan uppnås genom en tillräckligt stram penning- och finanspolitik.

(13) Enligt uppgifter som validerats av Eurostat[13] minskade Tjeckiens offentliga underskott från 5,1 % av BNP 2021 till 3,6 % 2022, medan den offentliga bruttoskulden ökade från 42,0 % av BNP i slutet av 2021 till 44,1 % i slutet av 2022. Den 24 maj 2023 offentliggjorde kommissionen en rapport i enlighet med artikel 126.3 i EUF-fördraget[14]. Rapporten behandlade Tjeckiens budgetläge utifrån det faktum att dess offentliga underskott 2022 överskred fördragets referensvärde på 3 % av BNP. I rapporten fastställdes att underskottskriteriet inte var uppfyllt. I linje med meddelandet av den 8 mars 2023[15] föreslog kommissionen inte att några nya förfaranden vid alltför stora underskott skulle inledas under våren 2023. Kommissionen angav i sin tur att den skulle föreslå rådet att inleda underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott under våren 2024 på grundval av utfallet för 2023. Tjeckien bör ta hänsyn till detta vid genomförande av sin budget för 2023 och vid utarbetandet av sin budget för 2024.

(14) Saldot i de offentliga finanserna har påverkats av de finanspolitiska åtgärder som antagits för att begränsa de ekonomiska och sociala effekterna av energiprisökningarna. Under 2022 omfattade dessa inkomstminskande åtgärder en sänkning av skatten på bensin och diesel, avskaffande av vägavgifter för företag och en sänkning av den tilläggsavgift på förnybara energikällor som slutanvändarna betalade. De utgiftsökande åtgärderna omfattade ett engångsbidrag till energiräkningarna (den så kallade ”spartariffen”), stöd till industrin som påverkats av de höga energipriserna och ett engångsbidrag för barn. Kommissionen uppskattar nettobudgetkostnaderna för dessa åtgärder till 0,7 % av BNP 2022. Saldot i de offentliga finanserna har också påverkats av budgetkostnaderna för tillfälligt skydd till fördrivna personer från Ukraina, vilket beräknas uppgå till 0,3 % av BNP 2022.

[13] Eurostats euroindikatorer 47/2023, 21.4.2023.
[14] COM(2023) 631 final, 24.5.2023.
[15] COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

Samtidigt minskade de tillfälliga nödåtgärderna mot covid-19 från 2,0 % av BNP under 2021 till 0,1 % under 2022.

(15) Den 18 juni 2021 rekommenderade rådet Tjeckien[16] att under 2022 upprätthålla en stödjande finanspolitisk inriktning, inbegripet den impuls som ges genom faciliteten för återhämtning och resiliens, samt att upprätthålla nationellt finansierade investeringar.

(16) Enligt kommissionens uppskattningar var den finanspolitiska inriktningen[17] under 2022 i stort sett neutral med – 0,1 % av BNP, i enlighet med rådets rekommendationer. I enlighet med rådets rekommendationer har Tjeckien fortsatt att stödja återhämtningen, inbegripet med investeringar finansierade inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. De utgifter som finansierades med bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel uppgick till 1,1 % av BNP under 2022 (1,1 % av BNP under 2021). Nationellt finansierade investeringar gav ett neutralt bidrag till den finanspolitiska inriktningen[18]. Samtidigt gav ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (exklusive nya åtgärder på inkomstsidan) ett kontraktivt bidrag på 0,3 procentenhet till den finanspolitiska inriktningen. Tjeckien höll därmed ökningen av nationellt finansierade löpande utgifter under tillräcklig kontroll. Tjeckien har därför upprätthållit de nationellt finansierade investeringarna, i enlighet med rådets rekommendation.

(17) Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för budgetprognoserna i konvergensprogrammet är realistiskt. Regeringen beräknar att BNP i fasta priser kommer att öka med 0,1 % 2023 och med 3,0 % 2024. Som jämförelse visar kommissionens vårprognos 2023 en liknande real BNP-tillväxt, 0,2 % 2023 och 2,6 % 2024.

(18) I konvergensprogrammet 2023 förväntas kvoten för det offentliga underskottet minska till 3,5 % av BNP 2023. Den marginella minskningen under 2023 återspeglar främst högre utgifter såsom subventioner inom ramen för energistödåtgärderna, eller större fasta bruttoinvesteringar, vilka uppvägs av lägre ökning av andra utgiftsposter och högre inkomster från EU-medel. Enligt programmet förväntas den offentliga skuldkvoten sjunka från 44,1 % av BNP i slutet av 2022 till 43,5 % i slutet av 2023. I kommissionens vårprognos 2023 förutses ett offentligt underskott på 3,6 % av BNP 2023. Detta är i linje med det beräknade underskottet i konvergensprogrammet. I kommissionens vårprognos 2023 förutses en lägre offentlig skuldkvot på 42,9 % av BNP i slutet av 2023. Skillnaden beror på en förväntad högre nominell BNP-tillväxt.

(19) Saldot i de offentliga finanserna 2023 förväntas fortsätta att påverkas av de åtgärder som vidtagits för att mildra de ekonomiska och sociala effekterna av de stigande energipriserna. De utgörs av åtgärder som förlängts från 2022 (särskilt sänkningen av den tilläggsavgift på förnybara energikällor som slutanvändarna betalade och

---

16 Rådets rekommendation av den 18 juni 2021 med avgivande av rådets yttrande om Tjeckiens konvergensprogram 2021, EUT C 304, 29.7.2021, s. 10.

17 Den finanspolitiska inriktningen mäts som förändringen i primära utgifter (ej inräknat diskretionära åtgärder på inkomstsidan), exklusive covid-19-relaterade tillfälliga krisåtgärder men inbegripet utgifter som finansieras genom icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-fonder, i förhållande till den potentiella tillväxten på medellång sikt. Mer information finns i ruta 1 i de statistiska tabellerna över de offentliga finanserna.

18 Övriga nationellt finansierade kapitalutgifter gav ett expansivt bidrag på 0,4 procentenheter av BNP, bland annat på grund av betalningar till den tjeckiska posten för tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänster under perioden 2018–2022.

sänkningen av dieselskatten) och nya åtgärder såsom ett tak för el- och gaspriserna och stöd inom värmesektorn. Kostnaderna för dessa åtgärder uppvägs delvis av skatter på oförutsedda vinster från energileverantörer, nämligen en avgift som elproducenter betalar på intäkter över en viss prisnivå och en skatt på oförutsedda vinster för företag verksamma inom produktion och handel med el och gas, fossil gruvdrift, bränslen och petrokemiska produkter. Om dessa inkomster beaktas beräknas nettobudgetkostnaderna för stödåtgärderna i kommissionens vårprognos 2023 till 1,3 % av BNP 2023[19]. Merparten av åtgärderna 2023 verkar inte fokusera på de mest sårbara hushållen eller företagen och bevarar inte fullt ut prissignalen för att minska energiefterfrågan och öka energieffektiviteten. I kommissionens vårprognos 2023 beräknas de riktade stödåtgärder som ska beaktas vid bedömningen av efterlevnaden av den finanspolitiska rekommendationen för 2023 följaktligen uppgå till 0,1 % av BNP 2023 (jämfört med 0,2 % av BNP 2022). Budgetkostnaderna för tillfälligt skydd åt fördrivna personer från Ukraina förväntas minska med 0,1 procentenhet av BNP jämfört med 2022.

(20) Den 12 juli 2022 rekommenderade rådet[20] Tjeckien att vidta åtgärder för att under 2023 säkerställa att tillväxten i de nationellt finansierade primära löpande utgifterna är i linje med en neutral inriktning på politiken[21], med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina. Tjeckien bör vara redo att anpassa de löpande utgifterna efter den föränderliga situationen. Tjeckien rekommenderades även öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel.

(21) I sin vårprognos 2023 förutser kommissionen en kontraktiv inriktning på finanspolitiken (+1,4 % av BNP) under 2023, i en miljö med hög inflation. Detta följer på en i stort sett neutral inriktning på finanspolitiken även 2022 (-0,1 % av BNP). Ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (ej inräknat diskretionära åtgärder på inkomstsidan) under 2023 beräknas ge ett kontraktivt bidrag på 1,2 % av BNP till den finanspolitiska inriktningen. Detta inbegriper den minskade kostnaden för de riktade stödåtgärderna för de hushåll och företag som är mest utsatta för höjda energipriser med 0,1 % av BNP. Det inbegriper också lägre kostnader för att ge tillfälligt skydd åt personer som fördrivits från Ukraina (0,1 % av BNP). Den förväntade ökningen av nationellt finansierade primära löpande utgifter är sammantaget i överensstämmelse med rådets rekommendation. Utgifter som finansieras med bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel beräknas uppgå till 1,6 % av BNP 2023, medan nationellt finansierade investeringar beräknas ge ett kontraktivt bidrag till den finanspolitiska inriktningen på 0,5 procentenheter[22]. Tjeckien planerar därför att finansiera ytterligare investeringar

---

19 Siffran motsvarar den årliga budgetkostnaden för dessa åtgärder, inbegripet löpande inkomster och utgifter liksom, i förekommande fall, åtgärder avseende kapitalutgifter.

20 Rådets rekommendation av den 12 juli 2022 om Tjeckiens nationella reformprogram 2022 med avgivande av rådets yttrande om Tjeckiens konvergensprogram 2022, EUT C 334, 1.9.2022, s. 19.

21 Enligt kommissionens vårprognos 2023 beräknas Tjeckiens potentiella produktionstillväxt på medellång sikt (10-årigt genomsnitt), som används för att mäta den finanspolitiska inriktningen, uppgå till 13,3 % i nominella termer.

22 Övriga nationellt finansierade kapitalutgifter beräknas ge ett kontraktivt bidrag på 0,1 procentenhet av BNP.

genom faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel och förväntas inte upprätthålla de nationellt finansierade investeringarna. Landet planerar att finansiera offentliga investeringar för den gröna och den digitala omställningen och för energisäkerhet såsom förbättrad energieffektivitet i offentliga byggnader eller investeringar i järnvägar eller digitala tjänster som delvis finansieras genom faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel.

(22) Enligt konvergensprogrammet förväntas det offentliga underskottet minska till 2,9 % av BNP 2024. Minskningen 2024 återspeglar främst utfasningen av energistödåtgärder vilket leder till lägre stöd och en lägre ökning av sociala utbetalningar jämfört med den nominella BNP-tillväxten. I programmet förväntas den offentliga skuldkvoten öka till 44,0 % i slutet av 2024. Utifrån de politiska åtgärder som var kända vid prognosens stoppdatum förutses i kommissionens vårprognos 2023 ett underskott i de offentliga finanserna på 3,0 % av BNP för 2024. Det är i stort sett i linje med det beräknade underskottet i programmet. I kommissionens vårprognos 2023 förutses en lägre offentlig skuldkvot på 43,1 % av BNP i slutet av 2024.

(23) Enligt konvergensprogrammet ska de flesta av energistödåtgärderna fasas ut under 2024. Kommissionen utgår för närvarande från att nettokostnaden för energistödåtgärder är 0,0 % av BNP 2024, jämfört med 1,3 % av BNP 2023. Dessa uppskattningar bygger på antagandet att inga nya energiprishöjningar kommer att ske.

(24) I rådets förordning (EG) nr 1466/97 efterlyses en årlig förbättring av det strukturella budgetsaldot för att uppnå det medelfristiga målet med 0,5 % av BNP som riktmärke[23]. Med hänsyn till den finanspolitiska hållbarheten[24] och behovet av att minska underskottet under referensvärdet på 3 % av BNP, skulle det vara lämpligt att förbättra det strukturella saldot med 0,5 % av BNP. För att säkerställa en sådan förbättring bör ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter[25] under 2024 inte överstiga 6,0 %, vilket återspeglas i denna rekommendation. Detta kommer också att bidra till att minska kärninflationen, som ligger långt över EU-genomsnittet och som kan leda till minskad konkurrenskraft om den håller i sig.

Samtidigt bör de återstående energistödåtgärderna (som kommissionen för närvarande uppskattar till 1,3 % av BNP 2023) fasas ut, beroende på utvecklingen på energimarknaden och med början med de minst riktade åtgärderna, och de därav följande besparingarna bör användas för att minska det offentliga underskottet. På grundval av kommissionens uppskattningar skulle detta leda till en ökning av de primära nettoutgifterna som är lägre än den rekommenderade högsta tillväxttakten för 2024.

(25) Om man antar att politiken är oförändrad förutspås i kommissionens vårprognos 2023 att de nationellt finansierade primära nettoutgifterna kommer att öka med 3,0 % under 2024, vilket är under den rekommenderade tillväxttakten.

---

[23] Jfr artikel 5 i rådets förordning (EG) nr 1466/97, där det också krävs en anpassning på mer än 0,5 % av BNP för medlemsstater med en offentlig skuld som överstiger 60 % av BNP, eller med betydande risker för den totala hållbara skuldsättningen.

[24] Kommissionen uppskattade att Tjeckien skulle behöva en genomsnittlig årlig ökning på 0,15 procentenheter av det strukturella primärsaldot som andel av BNP för att säkerställa att den offentliga skulden hålls på försiktiga nivåer på medellång sikt. Denna uppskattning byggde på kommissionens höstprognos 2022. Utgångspunkten för denna uppskattning var det beräknade offentliga underskottet och den offentliga skulden för 2024, där man antog att energistödsåtgärderna skulle dras tillbaka 2024.

[25] Primära nettoutgifter definieras som nationellt finansierade utgifter ej inräknat diskretionära åtgärder på inkomstsidan och exklusive ränteutgifter samt utgifter för konjunkturell arbetslöshet.

(26) Enligt programmet förväntas de offentliga investeringarna sjunka från 4,9 % av BNP 2023 till 4,4 % av BNP 2024. De lägre investeringarna återspeglar färre nationellt finansierade investeringar och investeringar finansierade av EU förutom genom faciliteten för återhämtning och resiliens.

(27) I konvergensprogrammet beskrivs en finanspolitisk utveckling på medellång sikt fram till 2026. Enligt programmet förväntas underskottet i de offentliga finanserna successivt minska till 2,4 % av BNP under 2025 och till 2,2 % 2026. Det offentliga underskottet planeras därmed sjunka under 3 % av BNP 2024. Enligt programmet förväntas den offentliga skuldkvoten öka från 44,0 % i slutet av 2024 till 45,0 % i slutet av 2026.

(28) Tjeckien är utsatt för risker när det gäller de offentliga finansernas hållbarhet på medellång och lång sikt. Under de senaste tre åren har en rad finanspolitiska åtgärder införts med bestående effekter. Bland dessa har en nedsättning av inkomstskatteunderlaget för privatpersoner och flera indexeringar av socialförsäkringsutgifterna utöver det lagstadgade minimumet medfört en försämring av det strukturella saldot. Kostnadsökningar till följd av en åldrande befolkning medför ytterligare belastning när det gäller de offentliga finansernas hållbarhet på medellång och lång sikt. En beräknad fördubbling av äldrekvoten[26] och begränsningen av pensionsåldern efter 2030 förväntas leda till att pensionsutgifterna ökar från 8,8 % av BNP under 2030 till 11,4 % fram till 2050. Den åldrande befolkningen väntas dessutom leda till en ökning av de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård samt långtidsvård med 0,9 respektive 1,7 procentenheter av BNP fram till 2070. Möjliga åtgärder för att uppnå finanspolitisk hållbarhet på lång sikt omfattar en justering av pensionsåldern i enlighet med den förväntade ökningen av medellivslängden, incitament för ökad förvärvsfrekvens bland äldre och begränsning av förtida uttag av pension, justering av pensionsindexeringsnivåerna eller åtgärder för att öka arbetskraftsutbudet och således säkerställa högre intäkter till systemet.

(29) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till samma förordning ska återhämtnings- och resiliensplanen omfatta ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar som ska vara genomförda senast 2026. Tjeckien har inlett genomförandet av sin återhämtnings- och resiliensplan, men det finns emellertid risk för vissa förseningar. Tjeckien har ingett en begäran om betalning som motsvarar 37 delmål och mål i planen som leder till en total utbetalning på 928 miljoner euro. Det krävs ytterligare förbättringar av den administrativa kapaciteten och prioriteringar av viktiga reformer och investeringar för att säkerställa att planen genomförs i tid. En revidering av planen förväntas under 2023 med tillägg för att täcka REPowerEU- kapitlet och anpassa ökningen av icke återbetalningspliktigt stöd. I enlighet med artikel 14.6 i förordning (EU) 2021/241 av den 30 mars 2023 uttryckte Tjeckien en avsikt att begära upp till 11 miljarder euro i ytterligare lånestöd enligt faciliteten för återhämtning och resiliens. Ett snabbt införande av det nya REPowerEU-kapitlet i återhämtnings- och resiliensplanen kommer att göra det möjligt att finansiera ytterligare reformer och investeringar till stöd för Tjeckiens strategiska mål på energiområdet och för den gröna omställningen. Ett systematiskt och effektivt deltagande av lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter och andra relevanta berörda parter är fortsatt viktigt för att genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen ska lyckas, liksom annan ekonomisk politik och sysselsättningspolitik

[26] Enligt den åldranderapport från 2021 som kommissionen har utfärdat.

utanför planen, och för att säkerställa att fler känner ett egenansvar för den övergripande politiska agendan.

(30) Kommissionen godkände alla Tjeckiens sammanhållningspolitiska programdokument 2022. Det är viktigt att gå vidare med ett snabbt genomförande av de sammanhållningspolitiska programmen i komplementaritet och synergi med återhämtnings- och resiliensplanen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, om den gröna och den digitala omställningen ska lyckas, den ekonomiska och sociala resiliensen öka och en balanserad territoriell utveckling uppnås i Tjeckien.

(31) Förutom de ekonomiska och sociala utmaningar som åtgärdas genom återhämtnings- och resiliensplanen står Tjeckien inför ett antal ytterligare utmaningar som rör bostäder, energipolitik och den gröna omställningen.

(32) Andelen rimligt prissatta bostäder i Tjeckien har under de senaste fem åren varit bland de lägsta i EU, med stora skillnader mellan olika regioner. Kraftiga bostadsprisökningar och gjort det svårt för medelinkomsttagare att köpa fastigheter. Detta har lett till en ökad efterfrågan på hyresbostäder och gjort att dessa har blivit mindre överkomliga. Dessutom är det subventionerade bostadsbeståndet för litet för att tillgodose efterfrågan från alla utsatta hushåll med låg inkomst (det stod 2020 för 0,4 % av det totala bostadsbeståndet, vilket kan jämföras med genomsnittet i EU på 7–8 %[27]) och befintliga bostadsbidrag utnyttjas inte i tillräcklig utsträckning, delvis på grund av administrativa bördor, stigmatisering och bristande medvetenhet. Följaktligen har antalet familjer med bostadsbehov ökat på senare år, vilket medför ökade kostnader för den offentliga budgeten och hälso- och sjukvårdssystemet. Dessa befintliga utmaningar har försvårats ytterligare av covid-19-pandemin och tillströmningen av människor som flyr från kriget i Ukraina. Sammanhållningspolitiska medel utgör fortsatt en viktig källa för att testa och finansiera investeringar i subventionerat boende och bidrar således till socialt skydd och social inkludering. För en avsevärd förbättring av situationen krävs emellertid andra finansieringskällor. Tjeckien saknar lagstiftning och ett övergripande regelverk om subventionerat boende, vilket gör det svårt att samordna den fragmenterade bostadspolitiken och fastställa de nationella och regionala organens ansvarsområden. Stabil och hållbar finansiering från nationella källor skulle tillsammans med antagandet av incitament för hyresbostäder och kooperativa bostäder hjälpa till att öka tillgången till boende till rimlig kostnad och säkerställa kontinuitet och en utvidgning av sådana insatser. Ändamålsenlig samordning kommer att vara avgörande för att öka bostadsutbudet, renovering och ombyggnad av befintliga bostadsenheter och användning av lediga bostäder.

(33) Sedan Rysslands invasion i Ukraina inleddes har Tjeckien vidtagit åtgärder för att motverka landets kraftiga beroende av import av fossila bränslen från Ryssland genom att diversifiera sin försörjning av gas. Tjeckien har exempelvis från att ha varit helt beroende av ryska gasleveranser huvudsakligen ställt om till diversifierade gasleveranser från Norge och import av flytande naturgas (LNG). Landet har emellertid inte minskat förbrukningen av fossila bränslen, vilket gör att det fortsatt utsätts för stora risker när det gäller avbrott i försörjningen och pristoppar, med stora negativa effekter för hushållen och industrin. Tjeckiens förbrukning av naturgas har minskat med 17 % mellan augusti 2022 och mars 2023 jämfört med den genomsnittliga gasförbrukningen under samma period under de föregående fem åren.

[27] Affordable Housing Database 2020, OECD, Paris.

Denna minskning överstiger således det uppsatta målet på 15 %. Tjeckien kan fortsätta göra ansträngningar för att tillfälligt minska efterfrågan på gas fram till den 31 mars 2024[28].

(34) Utbyggnaden av förnybara energikällor har stagnerat i Tjeckien, särskilt på grund av rättsliga begränsningar, tillståndsförfaranden och begränsad kapacitet i distributionsnätet. Tjeckien har vidtagit åtgärder för att hantera ett antal utmaningar på regleringsnivå, såsom avskaffandet av kravet på licens för elproduktion och bygglov för mindre solceller (upp till 50 kWp) samt ändrat lagstiftningen för att underlätta installation. Ytterligare ansträngningar krävs emellertid för att stärka energigemenskaper och egenanvändare av förnybar energi, införa en gemensam kontaktpunkt för förnybara energikällor samt införa prioriterade områden för att främja utbyggnaden av förnybara energikällor genom att uppmuntra nätutbyggnad, elsystemets flexibilitet (såsom efterfrågeflexibilitet eller lagring) och installation av små system och smarta mätare kommer att vara avgörande. Regleringsreformer som rör näten bör åtföljas av investeringar i ökad nätkapacitet samt ge incitament för flexibilitet och utbyggnad av förnybara energikällor. Inom den tjeckiska industrin finns vidare en stabil potential för tillverkning av grön teknik och landet kan påskynda investeringar i utveckling och utvidgning av klimatvänliga lösningar och lösningar för utfasning av fossila bränslen för att uppnå nollutsläpp 2050.

(35) Ökningen av energipriserna på grund av Rysslands aggressionskrig mot Ukraina har tydliggjort att energieffektiviteten behöver förbättras inom det tjeckiska bostadsbeståndet samt bekämpningen av energifattigdom. Tjeckien har reagerat genom att lansera program för bostadshus och genom att hjälpa äldre och låginkomsthushåll. Det behövs emellertid fler satsningar för att förbättra energieffektiviteten genom att göra den mer tillgänglig. Detta kan uppnås genom att underlätta administrativ tillgång till stöd, både för hushållen och industrin, inbegripet genom att bygga upp de offentliga myndigheternas kapacitet och kompetens. För att säkerställa att befolkningen är medvetna om behovet av och fördelarna med att minska energianvändningen samt hjälpa privatpersoner och industrin att lätt få tillgång till stöd krävs det även informationskampanjer och särskild landsomfattande rådgivning. Dessutom måste Tjeckien påskynda kompetensutveckling och omskolning av arbetstagare som för närvarande saknar de färdigheter som krävs för renovering av byggnader.

(36) En minskning av Tjeckiens exponering mot fossila bränslen kan också uppnås genom en övergång till utsläppsfri järnväg och andra former av utsläppsfri rörlighet. Utbyggnaden av utsläppsfria vägfordon och framåtsyftande laddnings- och tankningsinfrastruktur med hög kapacitet har emellertid varit svag. På regleringssidan bör översynen av den nationella handlingsplanen för ren mobilitet och tillhörande ändringar av regelverket utgöra en utgångspunkt för tillhandahållandet av gynnsamma förutsättningar och undanröja hinder för övergången till utsläppsfri mobilitet.

(37) Brist på arbetskraft och kompetens inom sektorer och yrken som är centrala för den gröna omställningen, inbegripet tillverkning, utbyggnad och underhåll av nettonollteknik, skapar flaskhalsar i omställningen till en nettonollekonomi. Utbildningssystem av hög kvalitet som tillgodoser föränderliga arbetsmarknadsbehov, och riktade kompetenshöjnings- och omskolningsåtgärder är viktiga för att minska kompetensbrister och främja inkludering och omfördelning på arbetsmarknaden. För

[28] Rådets förordning (EU) 2022/1369 och rådets förordning (EU) 2023/706.

att frigöra outnyttjad arbetskraft måste dessa åtgärder vara tillgängliga, framför allt för enskilda personer och i de sektorer och regioner som påverkas mest av den gröna omställningen. År 2022 rapporterades brist på arbetskraft i Tjeckien inom sju yrken som kräver särskilda kunskaper med koppling till den gröna omställningen (t.ex. rörmokare, rörläggare, elektriker och industrielektriker)[29].

(38) Mot bakgrund av kommissionens bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2023, och dess yttrande[30] återspeglas i rekommendation 1 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Tjeckien att 2023 och 2024 vidta följande åtgärder:

1. Avveckla de energistödåtgärder som var i kraft i slutet av 2023 och använda de därav följande besparingarna för att minska det offentliga underskottet. Om förnyade energiprishöjningar skulle kräva stödåtgärder, säkerställa att dessa är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, är överkomliga i finanspolitiskt hänseende och bevarar incitamenten för energibesparingar.

   Säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter under 2024 till högst 6,0 %.

   Bevara nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett ändamålsenligt utnyttjande av bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel, särskilt för att främja den gröna och digitala omställningen. Fortsätta att eftersträva en medelfristig finanspolitisk strategi med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en försiktig offentligfinansiell ställning på medellång sikt för perioden efter 2024.

   Vidta åtgärder för att säkerställa de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet, inklusive hållbarheten i pensionssystemet.

2. Påskynda genomförandet av sin återhämtnings- och resiliensplan, även genom att se till att det finns tillräcklig administrativ kapacitet och snabbt färdigställa tillägget, inbegripet REPowerEU- kapitlet, för att snabbt kunna inleda genomförandet. Fortsätta det snabba genomförandet av sammanhållningsprogrammen, i nära komplementaritet och synergi med återhämtnings- och resiliensplanen.

3. Stärka tillhandahållandet av subventionerat boende till rimlig kostnad, bland annat genom att anta en särskild lagstiftningsram för att förbättra samordningen mellan olika offentliga organ och uppmuntra uppförandet av nya bostäder samt renovering av befintliga bostäder.

4. Minska beroendet av fossila bränslen. Öka utbyggnaden av förnybara energikällor genom ytterligare investeringar i elnät och direkt utbyggnad av kapacitet för förnybar energi. Rationalisera tillståndsförfaranden för förnybar energi och anpassa nätet så att

[29] Baserad på Europeiska arbetsmyndighetens Euresrapport från 2023 om över- och underskott på arbetskraft 2022, dvs. uppgifter som ingetts av Eures nationella samordningskontor. Kraven på kunskaper och färdigheter grundas på den europeiska klassificeringen av färdigheter, kvalifikationer och yrken (Escos) taxonomi för kompetens för den gröna omställningen. Exempel analyseras på grundval av andelen grön kompetens enligt Esco i relevanta sektorer. Uppgifterna är inte jämförbara mellan länder och omfattar många olika sektorer.

[30] Enligt artiklarna 5.2 och 9.2 i rådets förordning (EG) nr 1466/97.

förnybara energikällor får tillträde till det genom ytterligare reformer, undanröjande av hinder för småskalig förnybar energi och inrättandet av en enda kontaktpunkt. Vidare behöver flexibiliteten inom näten ökas och gynnsamma villkor skapas för energigemenskaper. Öka energieffektiviteten i fjärrvärmesystemen och byggnadsbeståndet genom att skapa incitament för totalrenovering och förnybara värmekällor, underlätta administrativ tillgång till stöd, både för hushållen och industrin och bygga upp kapacitet och kompetens hos offentliga myndigheter. Främja användningen av utsläppsfria fordon och öka tillgången till infrastruktur för laddning och tankning med hög kapacitet genom nya reformer för att skapa gynnsamma förutsättningar och undanröja hinder för ökad användning av sådana fordon och utbyggnad av infrastruktur. Öka de politiska insatserna i syfte att tillhandahålla och förvärva de färdigheter som krävs för den gröna omställningen.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande